

Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Бурштинський енергетичний коледж

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор коледжу

_____ О.Д.Джура

2016 р.

« ____ » _____

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ _____
«Економіка підприємства»

назва дисципліни

Підготував викладач:

Г.П. Остафійчук
П.П.

2016

Програма з дисципліни « Економіка підприємства »
назва

розроблена згідно зі стандартом вищої освіти для навчальних закладів II-го рівня акредитації.

Укладач: Остафійчук Галина Петрівна, викладач
Бурштинського

п.п.

енергетичного коледжу Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Програма обговорена і схвалена на засіданні Науково-методичної ради коледжу
Протокол № ____
від « __ » серпня 2016 р.

Голова Науково-методичної ради:

_____ О.В.Подолькіна

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ «Економіка підприємства»

Мета та завдання навчальної дисципліни .

Мета. «Економіка підприємства» є спеціальною дисципліною в процесі підготовки молодших спеціалістів технічних спеціальностей і має своєю метою пізнання сутності і закономірностей розвитку організації і планування підприємства, вивчення методів та механізмів управління.

Завдання. Особливості викладання дисципліни полягають у вивченні таких положень:

- історичні та соціальні передумови розвитку економіки підприємства;
- теоретичні основи організації і планування підприємства ;
- методи організації і планування підприємства; • специфіка управління земельними ресурсами різних форм власності;
- особливості економіки підприємства.

Таким чином, завдання вивчення дисципліни полягає в забезпеченні одержання студентами потрібного обсягу знань, які дадуть їм змогу фахово застосовувати знання в економіці підприємства для вирішення прикладних завдань.

Внаслідок вивчення дисципліни студенти мають оволодіти теоретичними основами економіки підприємства, засвоїти їх правові чинники та інформаційну базу, набути вміння професійно аналізувати матеріали та використовувати їх у практичній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. сутність і організаційні методичні основи економіки підприємства ;
2. сутність і зміст, основні завдання, функції та принципи економіки підприємства;
3. поняття методів організації і планування підприємства;
4. організаційні основи підприємства;
5. види собівартості продукції та прибутку;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

вміти:

1. аналізувати основні економіки підприємства;
2. застосувати на практиці різні види планових робіт підприємства;
3. організувати різні типи підприємств.

Для вивчення дисципліни " Економіка підприємства " необхідним є попереднє засвоєння інших дисциплін навчальної програми спеціальності.

Вступ.

Зміст і зв'язок дисципліни, його зв'язок з іншими дисциплінами. Економічна політика в країні на даному етапі. Значення економічної освіти кадрів для підвищення ефективності енергетичного виробництва становлення ринкової економіки. Необхідність впровадження господарського механізму і економічної політики в енергетиці.

РОЗДІЛ 1. Паливно-енергетичний комплекс країни.

Енергетика, її роль в національній економіці. Технологічні особливості енергетичного виробництва. Економічний підхід до використання паливно-енергетичних ресурсів країни.

РОЗДІЛ 2. Організація енергопідприємств і управління виробництвом.

Тема 2.1. Основи управління енергетичним виробництвом.

Управління енергетичним виробництвом. Структура управління енергетикою. Вдосконалення управління енергетикою. Вплив технологічних особливостей енергетичного виробництва на організацію управління енергетикою. Види керівництва на енергопідприємствах. Схема структури управління енергетикою.

Тема 2.2. Енергопідприємство і його структура.

Визначення, цілі і напрямки діяльності підприємства. Правові основи функціонування. Класифікація підприємств. Закон України «Про підприємства в Україні», особливості його застосування на енергетичних підприємствах, в організаціях і компаніях. Статут підприємства
Самостійність підприємств і форми власності. Загальна структура підприємства.

РОЗДІЛ 3. Матеріальні ресурси енергетичного виробництва і їх використання.

Тема 3.1. Виробничі засоби.

Економічна суть основних і оборотних засобів. Склад і структура основних засобів в енергетиці, їх оцінка.
Спрацювання і старіння основних засобів. Використання амортизаційних відрахувань. Показники використання основних засобів.
Виробничі потужності в енергетиці. Показники використання виробничих потужностей.
Оборотні засоби, їх склад і структура. Нормування оборотних засобів, джерела їх формування.

Показники використання оборотних засобів.
Шляхи покращення використання оборотних засобів.

Тема 3.2. Енергетичні ресурси і їх використання.

Енергетичні ресурси, їх розподіл по районах країни. Нові джерела і способи отримання електричної енергії. Підвищення економічності використання вторинних ресурсів.

Технологічне і енергетичне паливо. Структура паливного балансу країни і електростанцій. Значення економії паливно-енергетичних ресурсів.

РОЗДІЛ 4. Економічні показники, організація праці і заробітна плата, оцінка економічної ефективності в енергетиці.

Тема 4.1. Капітальне будівництво і інвестування в енергетиці.

Поняття про інвестиції, їх види. Капітальне будівництво енергооб'єктів і його організація. Стадії проектування, основні шляхи покращення проектування і здешевлення будівництва енергооб'єктів. Капіталовкладення в енергетику, джерела фінансування.

Методика визначення капіталовкладень в енергооб'єкти. Фактори, що впливають на величину капіталовкладень в енергооб'єкти.

План охорони навколишнього середовища.

Тема 4.2. Основи організації і планування праці і заробітної плати на енергопідприємствах.

Організація праці персоналу на енергопідприємствах. Штати енергопідприємств і продуктивність праці.

Основи технічного нормування чисельності експлуатаційного персоналу на енергопідприємствах.

Принципи організації заробітної плати. Тарифна система оплати праці робітників.

Форми і системи заробітної плати робітників. Оплата праці на енергопідприємствах в умовах їх експлуатації і монтажу. Оплата праці керівників і спеціалістів. Преміальна оплата праці на енергопідприємствах.

Тема 4.3. Витрати на виробництво продукції в енергетиці.

Економічний зміст і значення зниження собівартості електроенергії. Види собівартості.

Класифікація і структура витрат енергетичного виробництва.

Кошторис витрат, економічні елементи витрат.

Калькуляція і калькуляційні статті. Фактори, що впливають на величину собівартості електроенергії.

Тема 4.4. Науково-технічний прогрес, раціоналізація і винахідництво в енергетиці.

Науково-технічний прогрес і його основні напрями в енергетиці.
Раціоналізація і винахідництво, їх роль в науково-технічному прогресі.
Винахідницьке право, патент і патентна чистота.
Порядок оформлення і введення раціоналізаторських пропозицій і винаходів.
Стимулювання діяльності винахідників і раціоналізаторів.
Економічна ефективність капіталовкладень, введення нової техніки.

РОЗДІЛ 5. Планування виробництва в енергетиці.

Тема 5.1. Основи планування виробництва в енергооб'єднаннях.

Принципи, види і методи планування. Відмінність між стратегічним і тактичним плануванням. Зміст тактичних планів, їх показники.
Поняття бізнес-плану, його зміст і призначення.
Зміст, завдання та функції оперативно-виробничого планування.
Основні положення планування виробництва і реалізації електричної і теплової енергії в енергооб'єднаннях. Порядок заключення договорів з споживачами електричної і теплової енергії, їх зміст.

Тема 5.2. Річний план енергопідприємства.

Планування основного виробництва на електростанціях. Особливості планування на різних типах підприємств.

Тема 5.3. Основи методики планування оптимального використання виробничої потужності на енергопідприємствах.

Вибір складу працюючого обладнання. Розхідні характеристики агрегатів.
Основи методики економічного розподілу електричного і теплового навантаження між спільно працюючими агрегатами на електростанціях.
Режимні карти.
Поняття про оптимізацію режимів роботи електростанцій в енергосистемі.
Методи найвигіднішого розподілу електричних навантажень в енергосистемі по мінімальних витратах палива і собівартості енергії.

РОЗДІЛ 6. Сіткові методи планування і управління в енергетиці.

Тема 6.1. Основи і область застосування сіткового планування і управління.

Сіткове планування і управління на енергопідприємствах.
Елементи сіткових графіків. Робота : початкова, кінцева, очікувана.
Подія : проста, складна, початкова, кінцева.
Переваги сіткового планування.
Правила побудови сіткових графіків.

Тема 6.2. Побудова і розрахунок сіткового графіка.

Методика побудови сіткового графіка.
Параметри сіткових графіків. Методика розрахунку ранніх строків виконання робіт на сітковому графіку.

Методика розрахунку пізніх строків виконання робіт на сітковому графіку.
Методика розрахунку резервів часу.
Критичний шлях на сітковому графіку

Тема 6.3. Оптимізація сіткових графіків по часу і чисельності робітників.

Аналіз розрахованого сіткового графіка.
Лінійний графік і графік руху робочої сили.
Оптимізація сіткового графіка по часу і чисельності робітників.

РОЗДІЛ 7. Тарифи, прибуток, фінанси і кредит.

Тема 7.1. Тарифи на енергію, прибуток і рентабельність в енергетиці.

Особливості ціноутворення в енергетиці. Договірні відносини із споживачами електроенергії. Формування тарифів на електричну і теплову енергію.
Прибуток і рентабельність енергетичного виробництва.

Тема 7.2. Комерційний розрахунок в енергетиці.

Комерційний розрахунок, як метод ведення господарства, його принципи.
Особливості комерційного розрахунку в енергетиці.
Внутрішньогосподарський розрахунок. Організація бригадного розрахунку.

Тема 7.3. Фінанси і кредит в енергетиці.

Джерела фінансування енергопідприємств. Організація фінансового господарства на енергопідприємствах. Види кредитів.
Фінансовий план.
Поняття про цінні папери.

РОЗДІЛ 8. Економіка і організація ремонту на енергопідприємствах.

Тема 8.1. Організація і планування ремонту на енергопідприємствах.

Значення і особливості ремонту енергообладнання. Планування ремонтів, форми проведення, основні шляхи раціоналізації і підвищення ефективності ремонту на електростанціях і в енергосистемах.
Нормативи на ремонт : періодичність ремонтів і норми простоїв обладнання в ремонті.
Документація на ремонт : відомості дефектів і обсягів робіт на ремонт.
Складання кошторису на ремонт.
Графіки проведення ремонтів.

Тема 8.2. Основи економіки ремонту енергетичного обладнання.

Фінансування ремонтних робіт. Продукція ремонтного виробництва.
Показники собівартості ремонтного виробництва.
Порядок прийому обладнання з ремонту.

РОЗДІЛ 9. Облік, звітність і аналіз господарської діяльності енергопідприємства.

Тема 9.1. Облік і звітність на енергопідприємствах.

Значення і види обліку на енергопідприємствах.

Основи бухгалтерського обліку.

Звітність енергопідприємств.

Тема 9.2. Аналіз господарської діяльності енергопідприємств.

Заходи для покращення роботи енергопідприємств.

Зниження собівартості і покращення фінансових результатів.

Значення і методи аналізу господарської діяльності підприємств і основні

висновки.

Орієнтовний тематичний план дисципліни «Економіка підприємства»

Назва теми	Загальний обсяг годин	Кількість годин					СРС
		аудиторні					
		Всього аудиторних	З них				
			Лекції	практичні	семінарські		
1	2	3	4	5	6	7	
Вступ.	2	2	2				
Розділ 1. Паливно-енергетичний комплекс	4					4	
Розділ 2. Організація енергопідприємств і управління виробництвом							
<i>Тема 2.1.</i> Основи управління енергетичним виробництвом	2	2	2				
<i>Тема 2.2.</i> Енергопідприємство і його структура	2	2			2		
Розділ 3. Матеріальні ресурси енергетичного виробництва							
<i>Тема 3.1.</i> Виробничі фонди енергопідприємства	8	4	2	2		4	
<i>Тема 3.2.</i> Енергетичні ресурси і їх використання	6	2			2	4	
Розділ 4. Економічні показники, організація праці і заробітна плата, оцінка економічної ефективності в енергетиці							
<i>Тема 4.1.</i> Капітальне будівництво і капітальні вкладення	8	4	2	2		4	
<i>Тема 4.2.</i> Основи організації і планування праці і заробітної плати на енергопідприємствах	14	10	2	6	2	4	
<i>Тема 4.3.</i> Собівартість продукції в енергетиці	8	4	2	2		4	
<i>Тема 4.4.</i> Науково-технічний прогрес, раціоналізація і винахідництво в енергетиці	8	4		2	2	4	

Розділ 5. Планування виробництва в енергетиці						
<i>Тема 5.1.</i> Основи планування виробництва в енергооб'єднаннях	6	2	2			4
<i>Тема 5.2.</i> Річний план енергопідприємств	8	4	2	2		4
<i>Тема 5.3.</i> Основи методики планування оптимального використання виробничої потужності на енергопідприємствах	10	6	2	2	2	4
Розділ 6. Сіткові методи планування і управління в енергетиці						
<i>Тема 6.1.</i> Основи і область застосування сіткового планування і управління	6	2	2			4
<i>Тема 6.2.</i> Розрахунок і побудова сіткового графіка	8	4	4			4
<i>Тема 6.3.</i> Оптимізація сіткових графіків по часу і чисельності	6	4		2	2	2
Розділ 7. Тарифи, прибуток, фінанси і кредит						
<i>Тема 7.1.</i> Тарифи на енергію, прибуток і рентабельність в енергетиці	8	4	2	2		4
<i>Тема 7.2.</i> Комерційний розрахунок в енергетиці	10					10
<i>Тема 7.3.</i> Фінанси і кредит в енергетиці	8	4	2		2	4
Розділ 8. Економіка і організація ремонту в енергетиці						
<i>Тема 8.1.</i> Організація і планування ремонту на енергопідприємствах	6	2	2			4
<i>Тема 8.2.</i> Основи економіки ремонту енергообладнання	10					9
Розділ 9. Облік, звітність і аналіз господарської діяльності енергопідприємств						
<i>Тема 9.1.</i> Облік і звітність енергопідприємств	4	2	2			2
<i>Тема 9.2.</i> Аналіз господарської діяльності енергопідприємств	8	6	2	2	2	2
Всього:	162	77	36	24	16	85

На дисципліну виділяється 162 години (3 кредити),

в т. ч.

1. Аудиторні – 77 год.
з них:
 - 1.1. Лекційні заняття – 36 год.
 - 1.2. Практичні заняття - 24 год.
 - 1.3. Семінарські заняття – 16 год.
2. Самостійне опрацювання – 85 год.

персоналу на енергопідприємствах. 4.2.2.Принципи організації заробітної плати	2		
Тема 4.3. Собівартість продукції в енергетиці 4.3.1.Економічний зміст і значення зниження собівартості електроенергії 4.3.2.Фактори, що впливають на величину собівартості електроенергії	2 2	Л.2, п.8, Л.3, п.4, Л.4, п.7	Розв'язування задач, усне опитування, написання рефератів
Тема 4.4. Науково-технічний прогрес, раціоналізація і винахідництво в енергетиці	4	Л.7	Написання і захист рефератів
Тема 5.1. Основи планування виробництва в енергооб'єднаннях	4	Л.2, п.12, Л.4, п.3	Написання і захист рефератів
Тема 5.2. Річний план енергопідприємств 5.2.1.Планування основного виробництва на електростанції 5.2.2.Розробка річного плану енергопідприємств	2 2	Л.4, п.3, Л.5	Усне опитування
Тема 5.3. Основи методики планування оптимального використання виробничої потужності на енергопідприємствах 5.3.1.Поняття про оптимізацію режимів роботи електростанції в енергосистемі 5.3.2.Розхідні характеристики турбоагрегатів	2 2	Л.4, п.10, Л.5	Розв'язання задач, усне опитування
Тема 6.1. Основи і область застосування сіткового планування і управління	4	Л.2, п.12, Л.4,п.3	Тестове опитування
Тема 6.2. Розрахунок і побудова сіткового графіка	4	Л.2, п.12, Л.4,п.3	Розв'язання задач
Тема 6.3. Оптимізація сіткових графіків по часу і чисельності	2	Л.2, п.12, Л.4,п.3, Л.6	Розв'язання задач
Тема 7.1. Тарифи на енергію, прибуток і рентабельність в енергетиці 7.1.1.Особливості ціноутворення в енергетиці 7.1.2.Формування тарифів на	2 2	Л.3, п.4, Л.4,п.8, Л.2,п.8	Усне опитування

електричну і теплову енергію			
Тема 7.2. Комерційний розрахунок в енергетиці	10	Л.2, п.5, Л.4, п.12, Л.6	Написання і захист рефератів
Тема 7.3. Фінанси і кредит в енергетиці	4	Л.2, п.5, Л.6, Л.7	Написання і захист рефератів, усне опитування
Тема 8.1. Організація і планування ремонту на енергопідприємствах 8.1.1.Значення і особливості ремонту енергообладнання 8.1.2.Графіки проведення ремонтів	2 2	Л.5, п.8, Л.4, п.15	Написання і захист рефератів, усне опитування
Тема 8.2. Основи економіки ремонту енергообладнання	9	Л.5, п.8, Л.4, п.15	Письмове опитування, Написання і захист рефератів
Тема 9.1. Облік і звітність енергопідприємств 9.1.1.Значення і види обліку на енергопідприємствах	2	Л.2, п.15, Л.4, п.12, Л.7	Тестове опитування
Тема 9.2. Аналіз господарської діяльності енергопідприємств 9.2.1.Заходи для покращення роботи підприємства. Зниження собівартості і покращення фінансових результатів	2	Л.2, п.17, Л.4, п.12	Письмове опитування, розв'язання задач

**Теми практичних занять з навчальної дисципліни
“Економіка підприємства”
Спеціальності 5.05020202 “Обслуговування автоматизованого
теплоенергетичного устаткування на електростанціях”**

Теми після яких проводяться практичні заняття	Теми практичних занять	Кількість годин
Тема 3.1. Виробничі фонди енергопідприємства	<i>Практичне заняття № 1.</i> Визначення залишкової вартості основних фондів. Визначення показників використання оборотних засобів.	2
Тема 4.1. Капітальне будівництво і капітальні вкладення	<i>Практичне заняття № 2.</i> Розрахунок сумарних і питомих капіталовкладень в електростанції залежно від різних факторів	2
Тема 4.2. Основи організації і планування праці і заробітної плати на енергопідприємствах	<i>Практичне заняття № 3.1.</i> Розрахунки по визначенню балансу робочого часу для оперативного обслуговування енергоблоків.	2
	<i>Практичне заняття № 3.2</i> Розрахунок заробітної плати по різних системах оплати праці.	2
	<i>Практичне заняття № 3.3</i> Розподіл заробітної плати в бригаді (зміні) з врахуванням коефіцієнта трудової участі (КТУ).	2
Тема 4.3. Собівартість продукції в енергетиці	<i>Практичне заняття № 4.</i> Визначення собівартості електричної і теплової енергії на ТЕС.	2
Тема 4.4. Науково-технічний прогрес, раціоналізація і винахідництво в енергетиці	<i>Практичне заняття № 5.</i> Розрахунок економічної ефективності від впровадження нової техніки.	2
Тема 5.2. Річний план енергопідприємств	<i>Практичне заняття № 6.</i> Розрахунок коефіцієнту ефективності використання встановленої потужності електростанції	2
Тема 5.3. Основи методики планування оптимального використання виробничої потужності на енергопідприємствах	<i>Практичне заняття № 7.</i> Розрахунок і побудова режимної карти економічного розподілу електричного навантаження між спільно працюючими турбоагрегатами.	2
Тема 6.3. Оптимізація сіткових графіків по часу і	<i>Практичне заняття № 8.</i> Побудова, розрахунок і оптимізація	2

чисельності	сіткового графіка ремонту (монтажу) приладів	
Тема 7.1. Тарифи на енергію, прибуток і рентабельність в енергетиці	<i>Практичне заняття № 9.</i> Розрахунок прибутку підприємства і рентабельності.	2
Тема 9.2. Аналіз господарської діяльності енергопідприємств	<i>Практичне заняття № 10.</i> Аналіз собівартості електричної енергії.	2

Література

1. Шканова О. М. Інфраструктура ринку: Навчальний посібник - : Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.
2. Інфраструктура товарного ринку: Навч. Посібник – 2-е вид.. перероб. Та доп /під ред.. проф.. О.О. Шубіна – К.: НМЦВО МО і Н України: Студцентр, 2004-816с.
3. Савощенко А.С. Інфраструктура ринку: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 336с.
- 4.Інфраструктура ринку: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – Івано-Франківськ: ІМЕ «Галицька академія», 2005. – 156с.
5. Луцишин Л.М. Планування діяльності підприємства. Навчально-методичний посібник. – Ів.-Франківськ, Галицька академія, 2006.
6. Абрамов В.М., Данилюк В.М., Гриненко А.М. – Організація виробництва. – К.,1995 р.
7. Покропивний С.Ф.,Соболь С.М. – Бізнес-план : технологія розробки та обґрунтування. Навчальний посібник. – К., 2002.
8. Данилюк М.О., Полтайко О.І. – Фінанси підприємств. – Ів.-Франківськ, 2009.
9. Лесюк О.І. – Організація виробництва. Навчальний посібник. – Ів.-Франківськ, Місто НВ, 2002.
10. Васильков В.Г. – Організація виробництва. Навчальний посібник. – К., КНЕУ, 2003.
11. Семенов Г.А.,Станічевський В.К. – Організація і планування на підприємстві. – К., 2006.
12. Костюк В.К. – Організація і планування виробництва. – К.,2006.
13. Орлов О.О. Планування діяльності підприємства. Підручник. – К., Скарби, 2002.
- 14.Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. – Планування діяльності підприємства. Підручник. – К., Каравела, 2003.

Критерії оцінювання знань студентів

Семестровий контроль – іспит

Оцінка “відмінно”(5 балів) виставляється за підсумком вирішених завдань тоді, коли студент дає вірні відповіді на теоретичні і практичні питання, показує не тільки глибокі теоретичні знання та практичні навички, а й уміння самостійно приймати нетрадиційні рішення, робити висновки і узагальнення.

Оцінка “добре”(4 бали) виставляється, коли знання студента взагалі задовольняють ті самі вимоги, що й до оцінки “відмінно” , але допускається незначних помилок, які суттєво не впливають на підсумковий результат.

Оцінка “задовільно”(3 бали), виставляється якщо студент в основному відповідає не точно, не досить глибоко володіє матеріалом, його знання мають розрізнений, фрагментарний характер, припускається помилок, які можна легко виправити і які не будуть мати важких наслідків в практичній роботі підприємства.

Оцінка “незадовільно”(2 бали) виставляється тоді, коли студент не орієнтується в матеріалі, дає невірні відповіді, має слабкі теоретичні знання і практичні навички, приймає рішення які б могли привести до матеріальних збитків підприємства.
